

Opinionatul

de la Dealul lui

Apare afară de Luni și zilele după sărbătorile zilnic. — Redacția și Administrația Strada Românului No. 6. Telefon No. 156

Ziar de propagandă națională

Abonamentul pe an 800 Lei, pe jumătate de an 400 Lei, pe un sfert 200 Lei, pe lună 70 Lei. Pentru America pe an 5 dolari

Ratificarea Basarabiei

Intre provinciile cu teritor și populație românească, alăturate Țării mame, singură provincia de peste Prut mai așteaptă consfințirea actului de anexiune.

De ani de zile problema Basarabiei, formează în ochii adversarilor țării noastre o parte vulnerabilă a României, un motiv de nou conflict și război, cu nădejdi de îmbunătățire și sfărmară a hotarelor naționale de astăzi.

Prin semnarea tratatului de pace, Statele mari, ne-au recunoscut unanim dreptul nostru definitiv, asupra teritoriului dintre Nistru și Prut, asupra Basarabiei vechilor voievozi români și Domni ai Moldovei.

Italia și Japonia, singurele State, cari se mai codesc a ne recunoaște drept, a ne bine zis aceasta reparație a nedreptății, ce ni s'a făcut la 1877.

Vechea provincie românească s'a alipit de nou Țării mame din care a fost smulsă, după ce prin războiul mare al neamului ce și-au eluat libertatea, s'a dovedit că cu toate mijloacele de corupție și de rusificare, Basarabia a rămas românească, legăturile ei sufletești cu neamul din care face parte, nu s'au rupt, iar voința liberă a populației a proclamat unirea pe vecie.

Sunt cunoscute aceste fapte indeajuns surorii noastre latine, Italiei, pentruca să avem motiv indeajuns a ne exprima mirarea și

durerea în același timp, pentru actul de nerecunoaștere teritorială a hotarelor noastre etnice.

Dacă înțelege Italia să își apere cu atâtea îndărătnicie anexiunile sale, față de sârbi, ba caută a-și întinde privirea și spre Riviera franceză, privreca aceste refuzare a unei stări de lucruri, recunoscute de toată lumea.

Deasupra oricărei speculații diplomatice și politice de interes egoist, stă dreptul netăgăduit al oricărui neam la viața națională liberă, stă principiul în numele căruia a purtat războiul însăși aliata noastră Italia.

Japonia, a fost și a rămas întotdeauna cu atitudinea ei dubioasă, un fel de pescuitor în turbure, care încearcă se profite, când de ruși, când de chinezi, când dela nemți.

Aflăm că Italia după multe tratative s'a hotărât în fine și la recunoașterea Basarabiei, în afară de cele două lupoaice, trimise ca semn de obârșie a noastră comună.

Ne bucurăm în orice caz, dar mai presus de acest act diplomatic și schimb de hârtii oficiale, dar mai presus stă dreptul nostru asupra pământului românesc dintre Nistru și Prut, în baza voinței naționale de a-l menține și apăra.

Mica industrie în România

Neconținutele lupte politice, au un dezastroasă rezultate și sunt cu un desăvârșit regres în ramura micii industrie din noua țară românească fiind amenințată cu piererea, căci nimeni nu se gândeste a o ridica și desvolta, după cum este ar fi de dorit.

Facem o mică comentare asupra acestei importante chestiuni pentru noi, arătând că, mica industrie ar merita nu numai toată atenția și tot sprijinul forțelor intelectuale și financiare dela noi, ci, indeosebi ar trebui să fie principala preocupare a politicienilor noștri, fără deosebire de culoare politică, mai ales că, cu toții susțin și de fapt sunt și chemați a lucra și de colaborați pentru prosperarea Statului.

Că existența și prosperarea acestei clase, este o chestiune prim ordială în noul stat român, nimeni nu o poate contesta.

România, dela anul 1859 și până la Unire, 1918 a fost, mai prin toate actele oficiale declarată ca țară agricolă, (așa a și fost de fapt) neproducând, decât în sfera agricolă, și în ce privește industria, — aceasta se credea, rezervată altor țări cari, poate au fost mai favorizate prin situația lor geografică — naturală — ori fiind țări autonome și nu înălțându-le state, ca România, când de turci, când de ruși etc. și-au putut acumula și agonisi pentru scopul de mai sus, o forță financiară oarecare.

În afară de floare, — țările, unde industria era în aloc, se îngrijau ca, să-și asigure deuseurile, astfel că, împiedecau orice mișcare a țărilor agricole în aceasta privință, — ba jărnă și slăbuțe, erau forțate, de a stagna și a nu se desvolta industrialmente, prin amenințări de diferite soiuri.

Aceste amenințări au fost în toate timpurile schintea explozivă a războaielor între state.

* Am trecut și peste războiul mondial, provocat de același fenomen.

Pecând alte state mari l-au început, numai și numai spre a se răspunde unele pe altele, ca astfel învingătorul să-și poată asigura cât mai multe deuseuri, pentru bunurile comerțiale, cari s'au prea mulțit prin încontinua desvoltare a industriei sale, până atunci România, însuflețită spre a-și putea realiza o forță prin unirea tuturor românilor sub un singur țel, se putea gândi doar numai după-ce s'a înfăptuit visul, să înceapă a se transforma cu încetul într-o puternică țară, unde atât agricultura cât și industria, au posibilitatea a se desvolta, ca apoi industria să poată deveni o bogăție națională prin care să putem emula cu străinătatea.

S'a uitat însă din partea conducătorilor noștri că, spre a putea și noi ajunge a fi recunoscuți ca țară cu o industrie forte, trebuie să trecem prin faza preparatorie la aceasta și aceasta este: desvoltarea micii industrie în primul rând.

Acum când toate statele din lume sunt preocupate de refacerea lor internă și externă, mai mult ca ori când să poată observa că noi ne-am desvolta — în defavorul lor, — și pe terenul industrial, — acum este timpul și ocazia a ne grăbi spre a realiza aceasta, până nu se desmeticesc din amorțea războiului și nu domină pe conducători oricărui stat mare.

Acum ar fi timpul să luptăm din răspuneri ca, să punem baza noului factor important în țară: industria, căci acum, importanța în unirea provinciilor cu patria mamă, țara noastră ținde a se transforma într-o țară, industrial-agricolă.

De ce ne lăsăm oare amăgiți de minciunile convenționale, de formalitățile rigide și spontanee, cum sunt

Situația cultelor în Statul român

— Discursul dlui Vasile Goldiș, ministrul cultelor și artelor, rostit în luna Decembrie 1926 —

Dar mai ex s'a un argument cu putere decisivă. Dacă preotul s'ar fi făcut vinovat de vre-un delict contra Statului, atunc în sensul legii ungare despre congru. Ministrul Cultelor are dreptul să-i dea preotului respectiv completarea beneficiului și asta fără nici un drept de apelată a parohiei ori a preotului. Cui i-s'a deias? În asemenea caz congrua parohiei ori preotului? Evident preotului, așa dispune expres legea. Nu-i-s'ar fi putut degra preotului congrua, dacă această congrua ar fi fost acordată parohiei, nu preotului.

Vor adeveri toți ardelenii afirmațiunea mea, că nici o parohie, pentru al cărui preot se cerea ajutorul dela Stat, nu se poate de apleci înainte de a fi acceptat de către Ministrul Cultelor preotul, cu care era să se îndeplinească parohia vacantă. Ar mai putea,

după toate acestea, să afirmă cineva, că congrua în Ungaria se dădea parohiei și nu preotului, ad personam?

Voci: Așa este.

Di Vasile Goldiș, ministrul Cultelor și Artelor: Aduceți-vă aminte, că tot după aceeași lege ungurească a congruei, nici o parohie nouă, pentru care s'ar fi cerut completarea dela Stat a salariului preotesc nu se putea înființa fără aprobarea prealabilă a Ministrului Cultelor.

Di Aurel Bilțu: Dumneata, domnule ministru, ai protestat în parlamentul maghiar? Eu după cât îmi aduc aminte ai protestat cel dintâiu. (Ilaritate.)

Di Vasile Goldiș, ministrul Cultelor și Artelor: Îți aduci foarte bine aminte domnule Bilțu, eu am protestat în parlamentul unguresc: cu toată tăria contra acestei legi, fiindcă ea era jignitoare pentru bisericilor noastre româ-

nești. Eu însă nu discut aici dacă legea era bună ori rea, ci vreau simplamente să constat, cari erau dispozițiunile acelei legi. Și dta va trebui să constată alături de mine, că legea nu-greșea decât în măsura în care dreptul discrețional să recunoască ori să nu recunoască înființarea unei noi parohii, fie cu 200 familii, fie cu 500 familii, fie chiar cu 1000 familii. Dv. însăști dacă vrea să acorde legi unguștești ca la un drept isoric, contestați ministrului român dreptul de a încuviința ori a nu încuviința îndeplinirea parohiilor existente vacante și vă înguiți că legea românească admite parohii numai cu 400 familii la orașe și cu 200 familii la sate. Ceia ce ați admis guvernului unguresc: nu admitteți guvernului românesc.

Di Pop Iustin: Dv. vreți ca să lucrăm sub regimul maghiar.

Di Isidor Saturo: Sperăm că nu se va putea, căci suntem și noi aici. (Protestări.)

Di Vasile Goldiș, ministrul Cultelor și Artelor: Am să revin asupra acuzațiilor gratuite.

Deocamdată vreau să fixez din nou felul, cum Statul român a rezolvat problema ajutorului de stat față cu biserica ortodoxă, dominantă în Stat. La cererea acestei biserici Statul va pune la dispoziția ei sumele necesare pentru a completa veniturile clerului și plata funcționarilor și pentru a acoperi și alte lipsuri materiale.

Este oare dator Statul să acorde același ajutor și celorlalte confesiuni de Stat?

I. P. S. S. Mitropolitul Moldovei și Sucevei Pimen: Domnule ministru, o singură întrerupere, vă amintiți un caz din viața Bisericii ortodoxe naționale române a avut la 1864 legea secularizării, când i s'a luat tot avutul și atunci Statul ca un act de dreptate față de biserica națională română a recunoscut dreptul bisericii să ceară dela Stat totdeauna sprijinul său. Prin urmare Statul român față de biserica ortodoxă națională română are obligațiunea în baza legii de secularizare.

Di Vasile Goldiș, ministrul cultelor și artelor: Este o întregire binevenită

cele încheiate zi după zi între noi și alte țări — convențiuni, cari sunt sancționate în toată banchetelor și toasturilor și cari de fapt nici o valoare nu au, când aceea fără bogală nu mai este legată de noi cu vre-un interes de a ne exploata!

Multe pilde din istoria neamurilor, par o documenta această, — convențiile se fac se încheie cu solemnități și se desfășoară între state, când statele mari parnesc lupta între ele, atrăgând în hora lor lugubră și micile țări spre a-i slăbi și distruge, ca astfel să-și asigure că, vor recurge vrând nevrând, — după războiu — la... mila lor!

Să se deșepte tineretul de azi!
Să nu mai recunoască, într-o țară »frate« nici țară »soră« ci numai țara noastră mamă România și idealul să ne fie dezvoltarea țării noastre iubite!

Avem pilde eclatante în țările învecinate ca: Jugoslavia și Cehoslovacia, cari, »prin ei înseși« prosperează mult mai frumos ca noi, cari ne milogim tot la alții — deși suntem cea mai bogată țară — și acasă la noi, ne batem între noi, pentru simplul motiv că: unul din noi e liberal altu-i avertescan etc. Vorba zice: »Satul arde, baba se peapănă«!

Piângerea generală e că nu sunt bani la noi, că industria și comerțul nu pot prospera, fiindcă ele nu găsesc bani pentru trebuințele lor, sau că nu-i pot găsi decât cu dobândă prea scumpă și în general numai cu siguranță reală.

Este incontestabil că, în țară nu există o singură bancă, unde să înlesnească trebuințele industriei și comerțului și că, acei în mâinile căror sunt concentrați banii, numărul din toată țara, dau bani împrumut cu o dobândă a cărei plată trebuie să ruineze cu desăvârșire acele clase sociale.

Dar, nu numai aceasta este cauza neprospărită a acestor clase.

Cauza principală este lipsa de conștiință națională, certurile între frați, pentru întâietate, distincții, onoruri, — lada cu comori... etc.

E trist lucru dar așa este!

Generația de azi, cari avem dorul să vedem și să auzim îndemnuri frumoase dela cei »bătrâni«, vedem, lupta de partide și injuriile cele mai grozave le auzim în casa țării, pentru chestiuni personale și de partid; tot atunci se neglija interesele superioare ale Statului, atunci când, de s'ar face contrariul am putea deveni țara cea mai fericită dupe fața pământului.

Când un guvern se instalează, tot atunci cel abia plecat, să luptă din răzputeri, atrăgând și slăbuțe partide — de pertractare, — nu spre a »ajuta sau colabora interesului obștesc sau a Statului, ci spre a face că partizaniilor să creadă că au greșit când n'au votat cu ei s. a. m. d.

Odată cu neglija chestiunilor de interes public, prin asemenea certuri, se neglija și mica industrie și comerțul, care la noi sunt aproape de pierdere.

Câteva fabrici funcționează dar și

acele servesc nu interes general, — la fel ca băncile, — ci de partid! — Ori judecata normală ne învață că, »din mic să face mare«, deci aceasta ar trebui să fie șema noastră spre progres!

Și la noi se cere a se proteja și favoriza mica industrie, care intensificându-se și dezvoltându-se ne va ajuta a trece aceasta fază, spre a ne putea transforma în țară, industrială.

Nu se poate însă una ca aceasta, până când la noi, nu se ajută nici mica industrie nici comerțul.

La noi partidele cari dețin banii în Stat, terorizează și luptă prin diferite mijloace a fi recunoscute, căci în caz contrar, terorizează chiar guvernul, chiar cu riscul de a lovi în însuși Națiunea și în existența și soliditatea Statului. . . !
Mitra.

Monarhia

Monarhia e o necesitate pentru foarte multe din țările lumii contemporane.

În neconținutele discordii interioare, în furia luptelor de clasă, în cerințele teribile ale ciururilor grele, trebuie un simbol, un semn de raliere, un stegar.

În nesiguranța de o zi pe alta a democrațiilor încă neorganizate, care nu știu singure ce sunt, se impune o permanență.

În hasardul averilor și situațiilor, cele mai multe absolut nemeritate, o legitimație, divină și umană, e și un element de înălțare morală și unul de educație publică.

În ușurătatea celor, cari trecând repede, nu-și simt nici o răspundere cineva care în fie ce moment e finit să aibă, față de contemporani ca și față de istorie, simțul celei mai grele responsabilități e un neprețuit factor de conștiință.

În Coroană, ori ce popor se respectă pe sine.
N. Iorga.

Spectacolele zilei

Teatrul orașenesc.

Miercuri: »Iubesc o actriță« comedie în 3 acte. Inceputul la orele 8 precis.

Cinema Apollo.

Miercuri: »Chou-Chou«, dramă socială.

Inceputul la orele 4 și jum., 6, 7 și jum. și 9 seara.

Cinema Urania.

Miercuri: »Soldatul Marghioalei«, comedie.

Inceputul la orele 4 și jum., 6, 7 și jum. și 9 seara.

a I. P. S. Sale, dar nu este în strânsă legătură cu tema ce dezvolt. Fiindcă independent de această obligațiune, Statul român în structura sa de azi, cu mentalitatea conducătorilor săi din aceste vremi, cu sufletul de azi și de totdeauna al națiunii române, chiar în lipsa acestei obligațiuni, ar fi hotărât să se dea bisericii sale naționale strămoșești ajutorul să material în măsura cea mai largă (aplauze).

Statul român va oferi acest ajutor al său și celorlalte confesiuni? Da, răspund hotărât și din adăcă convingere, Statul român va da sprijinul său material tuturor confesiunilor din țara aceasta. Nu pe baza drepturilor istorice, cari nu există și nici nu pot să existe în concepția modernă a civilizațiunii universale, care nu recunoaște privilegiu, cari au să treacă în muzeu anticității sociale, nici pe baza drepturilor statornicite prin tratatul dela Paris din 9 Decembrie 1919, care în art. 10 d spune, ca minorităților etnice, de limbă sau de religie să li se aferteze prin bugetul Statului la măsură echitabilă sumele cuvenite în scop de e-

ducație, de religione sau de binefacere, fiindcă acest tratat ca toate celelalte convenții internaționale sunt trecătoare și supuse vremelnicilor schimbări, nici pe baza legilor ungurești, austriace ori rusești, ci pe trunchi sufletul românesc este larg, primitor, afară din cale tolerant și mai presus de toate iubitor de dreptate (aplauze, strigăte de bravo).

Apelați, domnilor minoritari, totdeauna cu încredere la sufletul românesc, care este unic în lumea aceasta, apelați la națiunea română care și-a făcut în toate vremurile de glorie din scutirea celor mai slabi decât dânsa (aplauze prelungite).

P. S. Episcop Lucian Triteanu: Aceasta însă numai cu o condițiune, dacă sunt loiali.

(Va urma).

Cetiți și răspândiți Cuvântul Ardealului

Intregirea comitetului județean pentru ajutorarea sinistraților

După cum am anunțat în ziua de 17 cor. s'a întrunit elita din Arad, fără deosebire de naționalitate, și de data aceasta și de partid, spre a deservi un scop de binefacere, o ajutorare pentru sinistrații din județ, care comitet este o subdiviziune a celui din București, care este prezidat de M. S. Regina Maria.

După-ce dl prefect Vasile Boneu a expus scopul înființării acestui comitet, gravitând îndeosebi asupra faptului că, până în prezent s'au luat măsuri din caz în caz pentru ajutorări spontane și că scopul este de a avea un comitet care funcționează în permanență impus de sentimente socialo-creștine, s'a procedat la alegerea membrilor comitetului, fiind de față dl dr. Augustin Lazăr, subprefectul județului, dr. Ludovic Boroș mare comerciant, Amilcar Nicolescu adm. financiar, dl maior Săvoiu din partea garnizoanei, dr. Silviu Moldovan senator, dr. Alexandru Stoinescu avocat, dr. Sever Miclea avocat, dr. Emil Micioși avocat, dr. Sever Popescu avocat, Traian Muțiu prefectul poliției, Gheorghe Adam, Aron Petruțiu secr. sons. jud., dnele: Aurel baron Pop, dr. Silviu Pășcuțiu, dr. I. Moldovan, baroneasa Neumann, dr. A. Stoinescu, dna prefect Boneu

Alegerea s'a făcut sub președinția diui prefect de județ Boneu.

Au fost ales președinte de onoare: P. S. S. Grigorie, episcopul ort. al Aradului.

Președinte ales: Vasile Boneu prefectul jud.

Secretar general: Aron Petruțiu, secr. consil. jud.

Membrii: Dr. Sever Miclea, dr. Sever Popoviciu, dr. Iustin Marșieu, dr. Silviu Moldovan, dr. S. Barbură președ. tribunalului Arad, dr. Ștefan Angel, dr. Mihai Mărcuș, Gheorghe Adam dir. de bancă și Ferdinand Weisburger dir. de bancă.

Doamnele: General Ion Prodan, Baronesa Carol Neuman, dr. Boroș, loginer I. Petrescu, Maurițiu Mairovitz.

Domnii: Tancov dir. Bănci Naționale, B. Fehér dir. de bancă, dr. Aug. Lazăr subprefect, Amilcar Nicolescu, adm. financiar.

Doamnele: Baron Pop, Vasile Boneu, Muțiu, Neli dr. A. Lazăr, dr. Stoinescu, dr. Micloși dr. T. Botiș, dr. I. Ursu, dr. Sever Ispravnic, Victor Nasta, dr. Robu, Vársárhelyi Janka, Baronesa Neuman, Baronesa L. Andrenyi, Virgil Bogdan, S. Pășcuțiu, I. Moldovan, dr. W. Müller, F. Weisburger.

S'a procedat apoi, la alegerea biroului.

Vicepreședinte: Dr. S. Moldovan. Vicepreședintă: Dna dr. Sever Ispravnic.

Secretari: Dr. S. Miclea și dna Baron L. Andrenyi.

Cassieră: Dna dr. Micloși.

Controlori: Dr. Amilcar Nicolescu administrator financiar și dna dr. I. Ursu.

Comitetul activ constă din 5 membrii:

1. Dl dr. Sever Popoviciu.
2. » dr. Augustin Lazăr.
3. Dna Baron C. Neuman.
4. » Ioana V. Boneu.
5. » Neli dr. A. Lazăr.

Comitetul constituit a ținut o ședință, în care s'a hotărât ca la 5 Martie a. c. să se țină un bal mascat pentru care a fost încredințat comitetul activ să se îngrijească de local și cele trebuincioase.

O carte binevenită

Condițiunile de dezvoltare a producțiunii intelectuale devin din zi în zi tot mai grele. Aceasta datorită ingrătitudinii societății atât de materialiste care nu numai că nu încurajează întru nimic munca spirituală, dar o sufocă chiar în începuturile ei, reducându-i valoarea la zero. Toată lumea este preocupată de pofta nesățioasă a câștigului, satisfăcând principiul economic, de altfel atât de materialist și egoist și el, cu minimul de muncă și maximul de câștig.

Dacă aceasta este situația generală în ce ne privește pe noi, chestiunea se prezintă într-o nuanță mult mai pronunțată, decât în ale părți. Așa se face că avem o criză atât de acută în literatura științifică, avem o lipsă atât de mare a manualelor didactice.

Oamenii de știință n'au curajul să întreprindă lucrări mai serioase, din cauza că sunt puși în imposibilitate de a le scoate la iveală, de o parte din cauza condițiunilor grele ce le impun editorii, de altă parte din cauza indiferenței cu care sunt primite din partea publicului. Este trist dar trebuie s'o mărturisim, publicul nostru cetitor este atât de nepăsător față de lucrările valoroase, dimpotrivă este foarte dornic și setos după broșuri fără de nici o valoare științifică sau literară, după pamfletele care murdăresc și distrug sufletele.

În asemenea împrejurări sunt adevărate acte de eroism, cazurile de a'fel atât de rare ale unor autori, care pelângă riscuri atât de evidențiate, îndrănesc totuși să aducă la lumină câte o lucrare științifică, chiar cu sacrificii materiale.

Tratatul de »Teoria asigurărilor« scris de dl V. Suciu, profesor la școala com. sup. din Arad, și G. Tereh, prof. la școala com. sup. din

Satu-Mare, prin apariția sa a umplut un mare gol atât în lumea culturală românească, dar mai ales în învățămâni. Aceasta prin faptul că este cel dintâiu manual didactic de acest gen. Astfel apariția lui va aduce un serviciu considerabil atât profesorilor cât și elevilor. În afară de materia de matematică pentru cl. IV a școlii sup. de comerț, cuprinde un material vast menit să servească studenților academiilor comerciale, precum și tuturor celor cari se interesează de aproape de operațiunile societăților de asigurare. Capitolele ce le cuprinde sunt următoarele: Teoria șanselor și a riscului. Teoria asigurărilor, asigurări contra incendiului, asig. transporturilor, asig. asupra vieții. Asig. asupra unui cap, rente viagere, asig. unui capital. Technica asigurărilor. Ca supliment cuprinde tabele de mortalitate a populației României de Scărlătescu și Sanielevici, pentru acestea din urmă s'au calculat toate numerele de comutație, precum și tabelele celor 17 societăți engleze.

Partea teoretică este expusă într'un stil foarte clar, iar problemele sunt variate și tratate melodie, urmate de formule și grafice menite să înlesnească înțelegerea lor.

În ce privește chestiunea tehnică a manualului se prezintă foarte bine, fiind lipărit într'un format frumos și pe o hârtie fină.

Ca încheiere feliicit pe autori pentru rezultatul muncii depuse la alcătuirea tratatului, urându-le noi forțe de muncă.
I. C. Poeanu.

Administrația ziarului nostru angajează mai mulți achizitori pentru adunarea abonamentelor și publicațiunilor atât în oraș cât și în provincie.

Condițiunile se pot ști la administris rație.

Marele succes al maestrului Enescu

În seara zilei de 17 cor. Marele Măestru Enescu s'a produs înaintea publicului din Arad, fiind sala mare a salaului Cultural arhiplină.

Publicul amuzat de arta și talentul artistului a cerut a se repeta aproape toate punctele din program.

Măestrul a primit prin dl. dir. al Palaului Cultural, Nichin, o coroană de auri, înmănată Măestrului pe lângă scurta, dar foarte emoționată cuvântare, în care i se aduceau elogi și se

exprimau admirațiunile tuturor, cari au avut fericirea să se dilecteze în măestria celui mai vestit violonist din lume.

S'a executat următorul program:

1. „Sonata mi minor“ (3 părți) I. S. Bach. 2. a) „Chant d'hiver“ E. Ysaye. b) „Rondo sol major“ Mozart. 3. a) „Romanța fa major“ Beethoven. b) „Aria“ I. S. Bach. 4. a) „Chanson Louis XIII et pavane“ Couperin Kreisler. b) „Tzigane“ Ravel.

O nouă afacere scandalosă maghiară

— Autorul unui furt de documente primește elogi și recompense din partea autorităților maghiare —

Din Paris se anunță, că Liga franceză pentru drepturile omului, a publicat următorul comunicat:

„În Septembrie 1926, niște indivizi necunoscuți au pătruns în biroul Ligii maghiare pentru drepturile omului din Paris și au furat de acolo toate documentele privitoare la supușii maghiari refugiați în Franța.

Bănelile Ligii maghiare pentru drepturile omului s'au îndreptat, dela început, asupra unui tânăr emigrant, Arpad Vértes. Acest individ este într-adevăr autorul furtului, precum a mărturisit el însuși în fața secretarului partidului social-democrat din Budapesta, în ziua de 22 Nov. 1926.

Din această mărturisire rezultă că, pe când era internat într-un spital din Paris, Vértes, a fost vizitat de secre-

tarul legației maghiare din Paris, care l-a invitat să se prezinte la legație. După ce a eșit din spital, Vértes s'a dus la legația maghiară, unde i s'au promis bani și ajutor, dacă va fura documentele în chestiune.

Vértes a săvârșit furtul, primind în schimb 1200 franci și un pașaport. Sosind la Budapesta, Vértes s'a prezentat la prefectura poliției.

Aici i s'au adus, în mod oficial, elogi pentru furtul săvârșit. Ca recompensă i s'a dat suma de 200.000 coroane.

Documentele furate au fost trimise de legația maghiară din Paris, prin curier special, la Budapesta.

Liga franceză pentru drepturile omului invită guvernul francez să ancheteze acest caz.”

Situația se complică din nou în China

— Anglia, Franța, Italia și Japonia renunță la concesiile din China? —

Răspunsul Belgiei la memorandumul Angliei

Bruxelles. Răspunsul Belgiei la memorandumul britanic privitor la China, cere stabilirea unui modus vivendi cu tratamentul reciproc pe baza clauzei națiunii cele mai favorizate pentru înlocuirea temporală a tratatului belgo-chinez.

Tot odată reclamă pentru belgionaliștii săi și proprietarii belgieni din China, protecțiune eficientă și tratament identic cu cel al supușilor altor națiuni.

Belgia confirmă adesiunea sa pentru concesiunea imediată și necondiționată asupra taxelor stabilite Washington și propuse de Anglia. De asemenea se reiază la sugestiunile britanice privitor la exterritorialitate. Belgia consideră actualmente inoportună și imposibilă declarația colectivă a puterilor semnatare a tratatului dela Washington.

Londra. Situația concesiunilor străine în China, continuă a inspira îngrijorări. Agitatorii din cociuniunea japoneză în distrus toate baricadele ridicate de către japonezi. În concesiunea franceză baricadele au fost de asemenea ridicate. Au avut loc mici incidente în toate concesiunile. Conform instrucțiunilor date de către amiralul Cameron, comandantul forțelor navale britanice de la Hankow, toți civilii supuși britanici a număr de 170 au fost încarțuruiți și imobilul companiei „Asiatic Petroleum”.

Amănunte complete asupra acestor urburări arată, că situația a fost complicată prin faptul că numeroase miliții britanice se aflau în regiuni în afară de concesiunea britanică. La Lobsang violențele au început la 3 ianuarie.

La 4 Ianuarie contingentul naval, ire împreună cu voluntarii și poliția și păstrat ordinea, îndepărtând pe răzătorii dela concesiune britanică, în ma angajamentului cu autoritățile chineze prin care aceste se angajau de păstra liniștea în concesiune, acest contingent naval a fost transportat din nou la unități. În acel moment s'au odus violențele și incidentele relate.

În acea perioadă critică, forțele na-

vale se aflau gata pe pontoane pentru orice acțiune, în cazul când supușii și proprietățile britanice ar fi fost atacate. Se anunță oficial că, cu ocazia violențelor la cari s'au dat demonstrații, nu s'a înregistrat nici o victimă.

Singurele pagube au fost cauzate la oficiul municipal și la stațiunea de poliție, care au fost invadate de către mulțime.

Anglia renunță la concesiile sale din China?

New-York. — Presa americană anunță din Shanghai, că Anglia ar fi dispusă să renunțe la toate concesiunile sale din China. Curcile chineze consideră că Franța, Italia și Japonia vor fi silite să adopte măsuri identice.

Ministrul de externe al guvernului din Canton ar fi cerut delegatului ambasadei britanice renunțarea la concesiunea din Hankeow.

În cazul când nu se va putea ajunge la o înțelegere, guvernul cantonez are intenția de a conyoaca o conferință a tuturor puterilor interesate spre a le cere acest lucru.

Anglia va apăra acordul internațional dela Shanghai

Londra. — Ziarele „Times”, „Daily Mail”, „Daily Express”, „York-Shire-Post”, și alte conservatoare, cât și întreaga presă liberală, comentează evenimentele peirecute la Hankow și exprimă admirația pentru discreția și sângele rece, dovedit în circumstanțele extrem de grele, de autoritățile locale britanice și forțele armate aflate la dispoziția lor.

Aceste comentarii exprimă opinia că toate măsurile posibile vor fi luate de către guvernul Marelui Britanii și celelalte guverne interesate de a apăra acordul internațional dela Shanghai.

Administrația ziarului nostru prin prezenta pune în vedere onor. publicului, că dnu: Iuliu Institoris și Pfefferman, sunt concediați din serviciul ziarului, deci numai au nici un drept de a face publicațiuni și nici abonamente pentru ziar.

Administrația.

INFORMAȚIUNI

Plecarea la Roma a dlui Manolescu

Delegația română în frunte cu dl Manolescu, va pleca în Roma la data de 18 cor.

Dela comisia economică a guvernului

Comisia economică a guvernului a hotărât reducerea taxelor de export pentru vite și cereale, astfel ca, pentru un vagon de păstăioase și produse uleioase se va plăti 500 lei, taxa per vagon, la făina de grâu 4000 lei pentru fiecare vită-cornută în parte 2000 lei, pentru un porc 300 lei, pentru o oaie sau capră 100 lei.

S'a mai hotărât ca din despăgubirile Dawes, ce sunt destinate României 10 procente să se distribuie pentru spitalele din țară spre a se confecționa articole chimice etc.

În această comisie s'a hotărât că România va lua parte la congresul internațional agricol din Geneva la 4 Mai a. c.

Incendiul la bijutierul Brandes D.

Azi seara la orele 7 au fost alarmați pompierii, anunțându-se că, a izbucnit un foc în fabrica de bijuterii alui Brandes D. din Piața Avram Iancu.

Ajunși la timp, pompierii au localizat focul, ce se întindea cu repeziune.

Dupăcum se anunță focul a izbucnit din așcițele aprinse probabil din neglijență cu vre-un chibrit sau țigară aruncată.

Pagube nu s'a produs.

Dela Administrația financiară

Administrația Financiară aduce din nou la cunoștința contribuabililor în interesul lor propriu să depună din timp la percepții declarațiile de impuneri și să nu le lese pentru ultimele zile, evitând astfel aglomerațiile.

Termenul expiră irevocabil la 31 Ianuarie 1927.

Mare furt în gara Oradea

Pe adresa marelui comerciant Ilie Floași din Sibiu a sosit în gara Oradea un vagon de lână, care în decursul nopții a fost complet golit de către indivizi necunoscuți. La plecare hoții au dat foc vagonului spre a simula că vagonul a căzut prada focului. Pagubele se urcă la 2 milioane lei.

Poliția urmărește pe răufăcătorii dispăruți.

Furtună pe Marea Neagră

Eri pe neașteptate s'a ivit o furtună teribilă pe Marea Neagră, scufundându-se două vaporase cu motoare împreună cu întreg echipajul și 16 marinari.

RESTAURANT ROMÂNESC!

Funcționari români din Arad și județ, luați masa numai la restaurantul românesc „PALACE”, Arad, Strada Ionel C. Brătianu.

Mâncări bune și ieftine. :: serviciu punctual.

ECONOMICE

Exportul de cereale

Căile ferate fac față transporturilor grație vagoanelor împrumutate. — Numeroase drijeri spre Polonia și Germania

Exportul nostru de cereale s'a dirijat, în ultimul timp în mod efectiv, către Polonia și Germania.

În prezent se găsesc depuse în stațiuni și înscrise pentru export 8640 vagoane de cereale diverse.

Acest important stoc va fi dirijat, în cea mai mare parte în Polonia și tranzit prin Polonia pentru Germania, cu vagoane de împrumut P. K. P. (poloneze). În baza căreia primim un important număr de vagoane de ale căilor noastre ferate, apte de a face transporturi în trafic internațional.

Vagoanele de împrumut

Pentru a face față cererilor de export în bune condițiuni, administrația c. f. r. a încheiat o convenție cu căile ferate poloneze, în baza căreia primim un important număr de vagoane marfă P. K. P.

În intervalul dela 4 Decembrie și până la 1 Ianuarie 1927 au intrat în țară, prin punctul de frontieră, Grigore Ghica Vodă, 2446 asemenea vagoane.

Aceste vagoane au și fost dirijate la destinație, încărcând grâu, porumb, turte de floarea soarelui și diferite vietăți.

De la o vreme numărul de vagoane de marfă acoperite, din parcul c. f. r. sporind a început să se efectueze transporturi în trafic internațional și cu vagoane românești.

Până în prezent au eșit din țară peste 1000 de vagoane de ale c. f. r. transportând mărfuri diverse de export.

Media zilnică a acestor vagoane a fost cam de 40.

În prezent ne sosesc zilnic din Polonia câte 150 vagoane acoperite.

Pe măsură ce aceste vagoane intră în țară, se dirijează către centrele de încărcare.

Exportul de cereale prin porturile dunărene și portul Constanța stagnează la schimb.

Baza de operațiuni pentru acest export fiind porturile Brăila și Galați, amenințate acum în sezonul de iarnă de a-și întrerupe activitatea din cauza eventualității unui îngheț, al Dunării, se explică așa dar de ce încărcările nu mai sunt animate ca pe timpul toamnei, când vasele de mare nu erau expuse a fi surprinse de storiuri și obligate a rămâne în apele noastre până în primăvară.

BURSA

Cursurile devizelor Zürich

Deschiderea dela 18 Ianuarie 1927

Berlin	123.15
Amsterdam	207.65
New-York	51918.75
Londra	2520.—
Paris	2066.50
Milano	2225.—
Praga	1537.50
Budapesta	9062.—
Belgrad	912.50
București	280.—
Varșovia	57.50
Viena	7310.—

Valute

Napoleon	750.—
Mărci	44.—
Leva	1.36—
Lire otomane	90.—
Lire sterline	920.—
Fr. rancezi	—750—
Fr. elvețieni	36.50—
Lire italiene	8.40—
Drahme	2.20—
Dinari	3.25—
Dolari	188.50—
Marca poloneză	21.—
Cor. austr.	26.50
Cor. ung.	26.50
Cor. cehoslov.	5.50.—

Szántó și Komlós

Prețurile de iarnă

Costum p. bărbați dela . . . 1750 L in sus
 Costum p. băieți dela . . . 1250 L in sus
 Costum p. băieți cu pant,
 scurți dela . . . . . 1050 L in sus
 Palton p. bărb. negru dela 2200 L in sus
 Palton p. bărb. cu blană . . 2600 L in sus
 Palton p. bărb. ulst. și
 raglan dela . . . . . 1850 L in sus
 Palton p. băieți ulst. și
 raglan dela . . . . . 1350 L in sus
 Palton p. băieți dela . . . . 850 L in sus
 Paltoane de piele dela . . . 4200 L in sus
 Impermiabile (gumă) dela . . 950 L in sus
 Impermiabile p. dame dela 1150 L in sus
 Mare asortiment de stufe din lână din
 străinătate. Uniforme pentru școlari după
 măsură. Arad, Piața Avram Iancu în
 palatul Teatrului. 720

BECURILE uzate pe lângă su-
 praplătire le schimbăm cu nouă,
 sticle și obiecte de porțelan spartă
 le lipim special, cadre pentru
 tablouri și lucrări de sticlărie pe
 lângă prețuri ieftine la sticlăria

SCHWARCZ Arad,

lângă biserica izraelită. 484

Haine (blouse) croșetate,

veste, Poulle-uri, ciorapi, mănuși, șaluri
 elegante de mătase, tricouri (indispens.)
 se capătă pe lângă prețuri convenabile la
SZÁNTÓ, Str. Eminescu 6.
 Arad. 245

Primăria comunei Petriș.

Nr. 10—1927. 519

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință publică,
 în ziua de 22 Ianuarie 1927 la
 orele 10 a. m. se va ține licita-
 ție publică pentru a eda între-
 prindere cărăușia comunală pe
 anul 1927, conf. cu art. 72—82
 ale legii C. P. pentru notariatul
 Petriș și acarte pentru notariatul
 Ilten.

Petriș, la 5 Ianuarie 1927.

Primăria comunală,

Prețurile cele mai ieftine
la MUZSAY Arad,

Vis-a-vi de teatru.

Costum de lână pentru iarnă . . . lei 1700
 Bațian duble ori altele de iarnă . . . lei 2350
 Palton de lână cu guler de blană . . . lei 2850
 Palton de piele cu guler și
 căptușală de blană . . . lei 4000

Croitorie la măsură!

Mare depozit de stofă.

Dacă aveți nevoie de

ANUNT

modern, efctuos,
cercetați Admi-
no strația oo

„Cuvântul Ardealului”

din Arad, Strada Românilor Nr. 6.

Krón și Vandracsek

și-a mutat biroul din Strada Take Ionescu
(fost Sarossy-ucca) No. 7/a. În Strada Le.
Av. Sava No. 9 (fost Kiss-u).Aducem la cunoștința proprietarilor și acelor pe cari îi interesează
tractorul FORDSON, că începând cu data de 25 Ianuarie ținem un

Curs FORDSON

fără nici o taxă, la care ne vom ocupa exclusiv
numai cu manipularea și ținerea în bunăstare a tractoarelor FORD-
SON. Insinuări de admitere se primesc numai la

Intreprinderea de Mașini și Automobile, Arad

Calea Rădnei Nr. 37—39. 535

Atelierul de broderii, țesături și cusături naționale

al doamnei Cristina Sabău

Arad, Strada Gojdu Nr. 17.

Confecționează; Cuverturi de pat, perdele, fețe de masă,
 flingerie etc. Specialități de batiste. Bogat asortiment
 de modele artistice pentru brodat. :: Imprimațiuni de
 modele pe pânză. 1

Dacă vrei să deținezi sau să cini **hala de vin a „Minoritilor”**
 ieftin și să fii servit conștiincios caută **hala de vin a „Minoritilor”**
 aranjată cu gust. Arad, Str. Brătianu No 2. — Vinuri escelente!
 Deschis până la ora 12. 000 511

Direcțiunea Uzinelor de Gaz
a orașului Arad.

Se află în situație plăcută, ca să servească On. Public cu gaz de calo-
 rie înaltă, cu a cărui ajutor putem ca în timpul de pace ieftin a lu-
 mina, încălzi, pregăti mâncări, a călca rufe și a ne scărda. Instalațiile
 necesare și montările le executăm pe rate și pe prețuri de regie.

Uzinele Comunele Secția gaz aerian:

Arad, Str. Muciu Scevola 9, 11, 13. — Telefon: 27, 25, 16.

Biroul uzinelor

din Str. Eminescu No. 4, stă la dispoziția On. public în
ce privesc comenzile etc. 3

Dacă te dor picioarele sau tălpile nu suferi și nu amâna îngrijii-
 rea lor și caută atelierul lui
IOAN RADA pantofar în Arad, Str. Caragial Nr. 20., care toarnă
 imediat modelul în ipsos (gips) și execută și pentru cele mai suferi-
 rinzi picioare ghete comode. 279

Imprimeria Județului S. A.

Arad, Str. Gh. Lazar No. 17.

Execută tot soiul de tipărituri aparțină-
 toare artei tipografice. — Depozit de im-
 :: primate secretariale și advocațiale. ::

Tipografia »Aradul« S. A. Arad.

Convocare.

Damni acționari ai Tipografiei
 »Aradul« prin aceasta sunt invi-
 tați a participa la

ADUNAREA GENERALĂ,

care se va ține în ziua de 2 Febr.
 1927 la ora 17¹/₂ la sediul Tip-
 ografiei »Aradul« din Arad, Bu-
 lev. Regina Maria No. 12, unde
 se vor depune și acțiunile cu 5
 zile mai înainte conform art. 16
 din statute.

Dacă în ziua hotărâtă nu se
 vor întruni acționari în numărul
 prevăzut în art. 20 din statute,
 ședința se va amâna pe ziua de
 17 Februarie 1927 la ora 18,
 având loc în același local fără
 alta convocare, când se va aduce
 hotărâri ori care ar fi numărul
 de acțiuni reprezentate.

Ordine de zi:

1. Darea de seamă a Cons. de
 Administrație. 2. Raportul Censori-
 lor. 3. Aprobarea bilanțului. 4.
 Modificarea art. 7 din statute. 5.
 Alegerea Cons. de Administrație.
 6. Alegerea Censorilor.

Consiliul de Administrație.

Contul bilanțului la 31 Decembrie 1925.

Activ: Cassa 159.207 25. Ma-
 șini și instalațiuni 547 651 50. Li-
 tere și clișee 421.136 50. Mobilier
 52.066 10. Depuneri 481 278 —,
 Materialele Tipografiei 84.726 —,
 Diversi debitori 97.281 20, Ga-
 ranție în numerar 150.—, Total
 1.843.496 55 Lei.

Passiv: Capital 1.000.000 —,
 Amort. mașini instal. 153.178 25,
 Rezerva pt. impozite 100.000 —,
 Rezerva pentru dubioși 6.133 —,
 Cartea Românească București
 212.661 10, Banca Românească
 Arad 28 700 —, Acont lucrările
 executate 26.000 —, Dobânzi de
 plată 30.000 —, Diversi creditori
 142.860 18, Beneficiu net Lei
 143.964 02. Total: 1,843 496 55
 Lei. 535

Consiliul de Administrație.

România
 Tribunalul Arad, Sec. Pers. Ju-
 ridice

No. Pj 62,—1924. 531

În cauza Clubul biciclistilor
 »Meteor« din Arad.

Decisiune

Pînă sentința No. 37 din 30
 Octombrie 1926, Tribunalul Arad
 a acordat pers. jurid. a Clubul
 Biciclistilor »Meteor« din Arad
 și a fost înregistrată sub No. 101
 în registrul pers. jurid. dela Tri-
 bunalul Arad cu:

Titlul: Clubul Biciclistilor »Me-
teor.«

Scopul asociațiunii: Clubului
 atât din punct vedere social, că
 și igienic, este: instruirea spor-
 tului biciclist și răspândirea
 acestui scop, aranjează: excursi-
 uni curse și serbări bicicliste.

Sediul: Arad.
Data constituirii: 10 Decem-
vrie 1922.

Actul pe temeiul căruia s'a
 obținut pers. jurid. Sentința Trib.
 Arad, No. 37/926 din 30 Octom-
 vrie 1926.

Numele persoanelor cari com-
 pun organele de direcțiune și
 administrație. Președinte: Burza
 Cornel. Vicepreședinte: Reiner
 Gheorghe. Secretar: Boda Fran-
 cisc. Notar: Novac Ludovic. Cas-
 sar: Tekács Iosif. Cenzori: De-
 sideriu Kettner, Kiss Alexandru.
 Maiordom: Heim Iuliu. Magazi-
 neri: Szabó András, Gross Fran-
 cisc. Jurisconsult: Dr. I. Sporea,
 Dr. Lazar Romulus, Dr. B. Höf-
 lich. Medic: Dr. Képich Iacob,
 Dr. Francisc Luszt, Dr. Memete
 Dimitrie.

Direcțiunea Clubului
 tilor »Meteor« din Arad
 mează, ca în termen de
 dela data primirii acestui
 să o insereze în Monitorul
 în ziarul Cuvântul și C
 Ardealului iar exemplare
 al acestor foi să le
 Tribunalului Arad, Sec. per
 Arad, la 13 Noembrie 19

(ss.) Dr. Sever Barbu

primpreședinte.

(ss) Țiucra, grefier

Pentru conformitate

(ss) Gartner.

Regatul României
 Prefectura județului Arad
 viciul Financiar și Econ

No. 1083—1927.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință
 că în ziua de 10 Febr
 c. la orele 10 a. m. se va
 în camera Nr. 12, a Pre
 județului Arad, o lic
 nouă cu oferte închise în
 cu art. 72 și următorii, di
 contabilității publice pent
 zarea automobilului cu
 »Protoc« proprietatea ju
 Arad.

Caietul de sarcini se po
 dea în biroul Serviciului
 ciar și Economic în zilele d
 între orele 11—13 din zi.
 Amatorii vor depune
 cu înaintarea ofertei și o gan
 100% în numerar din suma
 Arad, la 15 Ianuarie 1927

Prefect: (ss) B

Șef. serv.: (ss) Stanca.

Regatul României
 Prefectura Județului Arad
 viciul Financiar și Econ

Nr. 1083—1927.

Publicațiune.

Se aduce la cunoștință
 că în ziua de 10 Februa
 la orele 10 a. m. se va
 camera Nr. 12, a Prefec
 țului Arad, o lic
 nouă cu oferte închise
 formitate cu art. 72 și
 din legea asupra contab.
 pentru vânzarea automob
 marca »Steyr« proprietatea
 țului Arad.

Caietul de sarcini se po
 dea în biroul Serviciului
 ciar și Economic în zilele
 cioase între orele 11—13
 Amatorii vor depune
 cu înaintarea ofertei și o g
 în numerar de 10% din
 oferită.
 Arad, la 15 Ianuarie 1927

Prefect: (ss)

Șef. serv.: (ss) Stanca.

Primăria comunei Șilind

No. 1249—1926.

Publicațiune.

În conformitate cu ordi
 Prefect No. 32751/926 pu
 licitație pentru înlocuirea
 cadastrale redactate în
 străină, cu fișe scrise la
 Statului a comunelor și
 Luguzău și Iercoșeni.
 tația se va ține în ziua
 Februarie 1927 la orele 9
 prin oferte închise.

Licitația se va ține în
 formitate cu art. 70—82 d
 gea asupra contab. publice
 Șilindia, la 11 Ianuarie 1927

Primi